

Hein Dik

‘Voelen helpt je dingen te onthouden die je anders zou vergeten’

Interview met Bert Glorie

M

Met een beperking lopen of fietsen naar Santiago de Compostela: het is niet eenvoudig, maar met hulp van anderen en gebruik van steeds betere hulpmiddelen niet onmogelijk. Wie zijn deze pelgrims en hoe ervaren zij de camino? Redacteur Hein Dik praat met Bert Glorie over diens ervaringen.

‘Het ontmoeten van mensen blijft voor mij het leukste van lopen. Zo’n tocht naar Santiago de Compostela is bijzonder, vind ik, doordat je de kans krijgt allerlei mensen tegen te komen. In Portugal bijvoorbeeld, had ik zo makkelijk een gesprek met mensen, ik vond ze heel open en gastvrij. Als ik moest kiezen tussen lopen en praten, zou ik de voorkeur geven aan praten.’

Bert Glorie (50) uit Egmond is vanaf zijn geboorte blind, maar dat vergeet je binnen vijf minuten na de kennismaking. Zelf laat hij zich ook zo min mogelijk gelegen liggen aan zijn handicap. Hij heeft een baan, hij fietst, hij wandelt, hij leest graag, hij doet aan hardlopen en – de reden voor ons gesprek – hij houdt van de camino.

In 2011 liep hij de Camino Portugués van Porto naar Santiago. Van de Camino Francés heeft hij ook al een groot stuk afgelegd; wat resteert is het traject vanaf Ponferrada.

Begrijpen buitenstaanders dat je naar Santiago wilt lopen, zonder dat je het landschap kunt zien?

‘Ik kom weinig onbegrip tegen. De meeste mensen zijn heel open; benieuwd naar mijn motivatie. Wat drijft je? Waarom doe je het? Natuurlijk heb je altijd mensen die hun oordeel al klaar hebben, die vinden dat ik er niets aan heb, maar dat is een kleine minderheid. Als ik ga lopen en een adres nodig heb om te overnachten vertel ik tevoren niet dat ik blind ben. Doe je dat wel, dan gaat men zich zorgen maken. Hoe moet dat? Zal het geen problemen opleveren? Als ze in de praktijk zien hoe het gaat, komen ze erachter dat het prima kan.’

Bert Glorie (Egmond aan de Hoef, 1962) heeft Nederlands en Theologie gestudeerd. Hij is vanaf zijn geboorte blind door een erfelijke oogafwijking van zijn ouders. Hij woont zelfstandig in een aangenaam ingericht huis. Alleen de blindenstokken bij de entree wijzen op zijn handicap. In zijn werkkamer beschikt hij over de modernste apparatuur, zoals onder andere een computer met braille en spraak.

Hij werkt bij het bisdom Haarlem. In het dekenaat Alkmaar onderhoudt hij contacten met de verschillende parochies en de mensen die daar werken.

In zijn gezin is hij niet de enige die warm loopt voor de camino. Zijn eveneens blinde zuster Ineke maakte de pelgrimstocht naar Santiago samen met haar vriendin. Programmamaker Wilfred Kemp interviewde de vriendinnen op de camino voor het programma *De camino – Op weg naar Santiago de Compostela*.

Wat zeg je tegen mensen die benieuwd zijn naar je motivatie; die willen weten waarom je het doet?

‘Ik leg uit dat lopen voor mij de manier is waarop ik het meeste van het landschap kan ervaren. Meer dan op de fiets. En helemaal meer dan vanuit een bus natuurlijk.

Ik vertel ook dat ik het liefste over onverharde paden loop, want dan maak ik het meeste mee van het landschap. Op die route van Porto naar Santiago heb ik bijvoorbeeld het stuk dat over de rotsen gaat, heel mooi gevonden. Ik heb altijd een blindenstok bij me. Dat is handig als je van steen op steen moet stappen, maar het is ook praktisch als andere verkeersdeelnemers kunnen zien dat ik blind ben. Lopen met anderen is voor mij de enige mogelijkheid. Ik heb de Camino Português gedaan met Gerrit en Adrie Dik en met André Brouwer. Soms loop ik hand-in-hand met iemand, maar het kan ook zijn dat we een stokje tussen ons in houden.

Wandelen vind ik leuk, maar een pelgrimstocht vind ik mooier, omdat je onderweg meer dingen tegenkomt op het terrein van religie en cultuur. De mensen die de camino doen, staan daarvoor open, ze hebben een gezindheid die ik prettig vind.’

Kun je vertellen wat je zintuiglijk ervaart?

‘Ik noemde al die rotsen. Ik heb echt stukken gekropen, op handen en voeten gelopen. Die ervaring vind ik heel bijzonder. De lichamelijke inspanning ervaar ik ook als prettig.

Daarnaast de weersomstandigheden: de straling door de zon ..., maar regen hoort er ook bij.

Geluiden kunnen helpen om je te oriënteren, maar ook om dingen te ervaren. Voor mij is het bedreigend als iemand met zo’n drillboor aan de weg aan het werk is. Je durft geen stap meer te doen, omdat je niet meer hoort wat er verder om je heen gebeurt. Een daaraan tegengesteld geluid is het ruisen van de zee. Ik woon dicht bij de kust, ik wandel graag op het strand. Dus als ik in het buitenland langs de zee loop, bezorgt dat me een thuisgevoel; heel fijn.’

Enthousiast: ‘Wat ik ook zo’n mooi geluid vind, is wat je in Spanje hoort op pleinen. Om zes uur, half zeven begint het te leven; oude mensen, kinderen, hele families komen samen, dat levert prachtige klanken op. Mensen kijken kan ik niet, maar op die pleinen kun je mensen luisteren.’

Bert bekijkt een beeld.

Foto: André Brouwer

En voelen?

‘Ja, als iets opvallend is, vind ik het prettig om het aan te raken. Voelen is ook goed, omdat het je helpt dingen te onthouden die je anders zou vergeten. Als iemand met een ezel loopt, vind ik het heel leuk om dat dier even te voelen, want het is voor mij al een paar jaar geleden dat ik dat heb ervaren.

In een stad vind ik het prettig om me te laten leiden door mensen die iets opvallends zien, anders is het maar een beetje in het wilde weg voelen. Beelden bijvoorbeeld wil ik graag aanraken. In Pamplona ben ik helemaal in dat beeld van die stier geklommen. Of was het een groep stieren?

Als je kunt zien, heb je meteen een beeld van het geheel, maar bij voelen werkt het andersom. Je begint met een detail, van daaruit ga je verder. Je legt je hand ergens op, maar weet nog niet hoe groot het is. Dan is het handig als iemand iets over de omvang vertelt, of zegt: ‘Loop er maar even omheen’. Daardoor kun je het beter plaatsen.’

Geuren?

‘Ja, geuren doen natuurlijk veel, vooral tijdens het lopen. Geuren zijn heel basaal, ze roepen associaties op, doen denken aan gebeurtenissen uit het verleden. Van Frankrijk herinner ik me de lavendel, maar verder schiet me van het lopen naar Santiago niet zo gauw iets te binnen van een bepaalde geur. Ik heb ook gelopen in Engeland en Polen, daar hing wel een heel specifieke lucht.’

Pelgrimeren met een beperking

Hoe vorm jij je een beeld van een landschap?

‘Omdat ik vanaf mijn geboorte blind ben, heb ik geen plaatjes in mijn hoofd. Dat hebben mensen wel die ooit hebben kunnen zien, maar later hun gezichtsvermogen verloren.

Je stelt je wel iets voor, je hebt een vermoeden van kleur, maar ik heb die kleuren nooit kunnen zien. Doordat ik geen beelden heb, beklijft er ook niet iets beeldachtigs.’

Aarzelend: ‘Tja, en voor de rest heb je het van horen zeggen. Je weet dat er allerlei verschillende soorten bloemen zijn, die kun je ook wel voelen, zonnebloemen bijvoorbeeld.

Sommige natuurbeschrijvingen vind ik heel mooi, jaloersmakend bijna. *Het Schrijven* van Guido Gezelle: “O Krinkelende winklende waterding ...” Voor hem is dat ook een metafoor voor iets anders, maar soms wordt de natuur zo mooi beschreven dat je denkt, kon ik het maar zien.’

Maar je maakt geen bittere indruk . . .

‘Nee, ben ik ook niet. Weet je, het mooiste dat ik zou willen zien zijn de gezichten van mensen. Wat ik mis is de non-verbale communicatie: even je duim opsteken, je wenkbrauwen fronsen, een knipoog geven. Je moet het

compenseren door dingen verbaal te doen, maar dat is vaak minder subtiel.’

Je hebt twee keer de Nijmeegse Vierdaagse gelopen?

Wat is voor jou het verschil met de camino?

‘De sfeer is anders. De atmosfeer in Santiago heb ik als heel bijzonder ervaren. Het is moeilijk onder woorden te brengen: zacht, tolerant, vriendelijk. Niets moet, alles mag. Ik weet niet wat het is. Misschien speelt een rol dat het een oude geheiligde plek is, een gewijde plek. Misschien hangt er daardoor een bepaalde energie die wij niet kunnen duiden, maar die er wel is. Ik hou niet zo van allerlei esoterische dingen, maar in Santiago ervaar je iets speciaals.’

Je slaapt ook in refugio's?

‘Soms ook wel in hostels of in een hotelletje, maar het leuke van refugio's vind ik de ontmoeting met mensen. Het is voor mij praktisch wat lastiger. In een hotelkamer met eigen douche en toilet vind ik makkelijker de weg, het is overzichtelijker. Maar ik geniet van de gesprekken met andere pelgrims. Je wisselt van gedachten, je zingt samen.

In Portugal zijn we twee vrouwelijke pel-

‘Ja Bert, dat zijn nu mijn oren.’

(Foto: André Brouwer)

grims, Concha en Maria, tegengekomen met wie we tot in Santiago zijn opgetrokken. Een van hen heeft me geleid bij alle dingen die je moet doen in de kathedraal: Jacobus omhelzen en zo ... Bijna zonder woorden maakte ze me duidelijk wat de rituelen waren.'

Je kunt de tocht niet met iedereen ondernemen. Er moet echt een match zijn. Een broer van mij is een sportieve fietser, dus denk ik er soms over samen met hem de Via de la Plata te rijden, dat lijkt me ook heel mooi, samen op de fiets heel Spanje door. Of

'Wat ik mis is de non-verbale communicatie: even je duim opsteken, je wenkbrauwen fronsen, een knip oog geven'

Je bent vrijgezel. Is er een bepaald ideaal dat je voor ogen staat in het leven?

'Dat is een moeilijke vraag. Ik heb wel eens iets gehad met een meisje, maar ben altijd vrijgezel gebleven. In mijn achterhoofd heeft altijd een rol gespeeld dat ik misschien ooit priester zou willen worden. De beslissing heb ik nog niet genomen, maar wie weet komt het er nog eens van.

Als je gelooft in God geeft dat een zeker vertrouwen, vind ik, een bepaald soort optimisme, een onbevangenheid. Die onbevangenheid ervaar ik ook op de camino. Onderweg naar Santiago hebben we veel gezien; terwijl we liepen, maar ook als we in een kerk waren. Je hebt meer speelruimte dankzij het geloof, je hoeft niet bang te zijn. Je komt binnen in bedevaartskerken met je eigen achtergrond, je steekt een kaarsje op en niemand vraagt wie of wat je bent. Je mag daar komen met je verhaal, bij Maria, Jacobus, of wie dan ook.'

Wat zijn je toekomstplannen als het over Santiago gaat?

'In 2014 wil ik de laatste 200 kilometer van de Camino Francés lopen, van Ponferrada naar Santiago. In het genootschap ben ik lid van de commissie van de regio Noord-Holland benoorden 't IJ. Ik heb geen officiële bestuursfunctie, maar ik doe wel allerlei dingen. Ik denk mee, soms notuleer ik, andere keren probeer ik activiteiten te initiëren.

Ik wil ook graag meer weten over de camino. Ik heb al een aantal boeken in braille laten overzetten, want ik wil me er echt in verdiepen.

Het zou zo maar kunnen dat ik ooit weer eens een van de routes ga doen. Ik ben natuurlijk afhankelijk van mensen die me meevragen.

het er ooit van komt, weet ik niet, Eén ding weet ik zeker: ik ben nog niet klaar met Santiago.' 🌿

Reageren? redactie@santiago.nl

(advertentie)

Topo-Aktief
WANDELVAKANTIES

Wilt u pelgrimsroutes op een comfortabele manier wandelen?
Alleen of met uw eigen gezelschap?
Met gereserveerde hotelletjes en met vervoer van bagage?
Met een uitgebreide routebeschrijving en kaartmateriaal?

Bel 024 360 64 27 of
bezoek onze website
www.topo-aktief.nl

Wat heet?

Een blind date

Bert Glorie liep in 2011 de Camino Portugués met Adrie en Gerrit Dik en André Brouwer. De ervaringen van Bert hebben we kunnen lezen. Maar hoe verging het zijn begeleiders? André Brouwer vertelt.

Het lijkt wel een scène uit *Sesamstraat*. Geritsel, gerommel, gestommel in de Portugese hotelkamer. In het andere bed is het verre van rustig. 'Wat is er, Bert?', vraag ik als het geluid te lang duurt om nog te negeren. 'Mijn ene oor zit dicht', klinkt het paniekerig. 'Ja, daar weet ik nu ook even niets op, het is half vijf in de morgen', zeg ik wat geërgerd. Pas later besef ik dat de oren voor Bert nog belangrijker zijn dan onze ogen. Met één oor weet hij niet waar het geluid vandaan komt en is hij geheel gedesorïenteerd. Gelukkig is een paar uur later het probleem 'vanzelf' overgegaan en hoort Bert weer stereo.

De obers hebben pauze

En dan ontgaat Bert weinig. 'Die mensen die we net ingehaald hebben, waren zeker geen pelgrims?', merkt Bert op. Ik vraag hoe hij dat weet. 'Ik hoorde ze naar adem happen.' Hij hoort het aan de echo als we langs huizen lopen, een groepje bomen herkent hij aan het geluid van de vogels. Zelfs aan tafel weet Bert precies in welke richting de drank rijkelijk vloeit. 'Kun je mijn glas ook nog eens bijschenken?', vraagt Bert als ik egoïstisch mezelf nog eens met de fles bedien.

Huilen is voor jou te laat

Het op pad gaan met Bert was letterlijk en figuurlijk een *blind date*. We kenden elkaar slechts oppervlakkig uit het bestuur van onze regio. Voor hetzelfde geld klikt het niet en kun je wel janken dat je nog twee weken met zo'n vervelende blinde zit opgescheept. De weken met Bert waren echter een cadeau

uit wel zeer onverwachte hoek. We bleken elkaar te vinden in onze liefde voor het Nederlandse lied. Nu kan ik aardig mensen tot wanhoop brengen door hele liederen op te dreunen en dat alleen maar omdat iemand eens een woord zegt dat toevallig in een lied voorkomt. In Bert moest ik verreweg mijn meerdere erkennen. Talloze teksten kent hij van voor tot achter uit zijn hoofd.

Terwijl we naar Ponte de Lima lopen schallen *Malle Babbe*, *De Vlieger*, of *Mag ik van u een lift meneer?* over het land. 'Tja, smartlappendag vandaag', zeg ik verontschuldigend tegen onze medereizigers die het meer van *Die Zauberflöte* of *La Traviata* moeten hebben.

Een beetje verliefd

De Portugezen zien ons als een gezinnetje. Vader en moeder die met hun twee zonen op pad zijn van wie er een blind is. Deze is beurtelings met een ander 'gezinslid' verbonden door een kort rood-wit blindenstokje. Adrie vindt het maar niets dat ze blijkbaar voor mijn moeder wordt aangezien: 'We verschillen maar negen jaar.' Maar Bert begrijpt het wel: 'Mensen verwachten niet dat blinden ook gewoon vrienden hebben', is zijn zakelijke analyse.

Onderweg ontmoeten we Concha en Maria, twee *peregrinas* uit Valencia. Ze zijn vriendelijk, maar het lukt niet echt contact met ze te krijgen. Totdat Bert me adviseert om *Mandolinen in Nicosia* van de Zangeres zonder Naam voor hen te zingen vanwege de regels: *De druivenplukkers trokken door het land Andreas nam Maria bij de hand*

Gerrit kijkt het allemaal geamuseerd aan. 'Kom laten we maar vast gaan,' zegt hij tegen zijn vrouw, 'onze jongens zijn geloof ik een beetje verliefd.'

Sindsdien zingen we nog vaak samen, in Santiago willen ze zelfs met ons naar de discotheek.

Maria maakt een dansje voor Bert en André.

Foto: Concha Estrada Pastor

Pappie loop toch niet zo snel

Het gaat ook wel eens minder goed. De entree van Pourriño voert over een kaarsrechte weg kilometers lang door een industriegebied en het is bloedheet. Om de 50 meter staat een lantaarnpaal midden op de stoep waar we omheen moeten. Bert loopt stevig door, dus ik wil me ook niet laten kennen. 'Ben je moe?', vraagt Bert. Verbaasd dat hem dit ook niet ontgaat, vergeet ik ruim uit te wijken. Bert klapt vol met zijn gezicht tegen de lantaarnpaal. 'Kan gebeuren', is zijn enige commentaar. Veertien dagen lang komt er geen onvertogen woord over zijn lippen.

Van Bert leer ik dat je als blinde toch veel kunt, maar dat je op pelgrimage afhankelijk bent van anderen en je aan moet passen. De wastafel en wc zijn elke avond weer op een andere plaats. Je kunt in een vreemde plaats niet zelf de stad gaan verkennen.

Na de pelgrimsmis in Santiago wil Bert nog even naar een koor blijven luisteren. Het is geen smartlappenkoor, dus ik vertrek. Als ik Bert na een half uur weer ophaal, zit hij geduldig te wachten. Het koor bleek al na drie minuten uitgezongen.

Wij vinden kijken zo gewoon geworden, dat we niet meer beseffen hoe bijzonder dat is. Ik dacht zelf na de twee weken met Bert: ook al heb ik morgen geen cent, wat ben je toch ontzettend rijk als je gewoon kunt zien. Jammer dat dit gevoel zo snel weer vervliegt.

Mijn voeten zijn mijn ogen

Terug naar de camino. We beklimmen vandaag de *Portela grande*, het dak van de Camino Portugués. Van 35 meter boven zee-niveau in een paar kilometer naar 390 meter. Nog niet zo gemakkelijk, de grote keien lijken door een dronken reus lukraak te zijn weggesmeten en kleine stenen schuiven schurend onder je gewicht weg. Alleen Bert geniet met volle teugen. 'Ik weet pas wat een rotspad is, als ik het gevoeld heb', zegt Bert. 'Mijn voeten zijn mijn ogen.' En daar gaan we weer, tot we eindelijk zwetend de top bereiken. Alleen Bert vindt het jammer dat we er al zijn.

Bert leert mij dat je ondanks een beperking toch tot grote hoogten kunt komen. Zijn vader vertelt me later dat Bert als kind de ambitie had de eerste blinde paus te worden. 🍷